

Ηλίας Κολοβός

Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Διάσπαρτα ιστορικά στοιχεία για το Μαρκόπουλο από τα οθωμανικά τεκμήρια*

ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας έχει δημοσιευθεί στο βιβλίο του Σταμάτη Δ. Μεθενίτη¹ το χωρίο της καταγραφής του στο οθωμανικό κατάστιχο ΤΤ 35 (σ. 473)², που χρονολογείται στα χρόνια του σουλτάνου Βαγιαζήτ Β΄, στα 1506, σε πανομοιότυπο και μετάφραση. Το χωρίο, που αποτελούσε τιμάριο τεσσάρων στρατιωτών της φρουράς της Ακρόπολης της Αθήνας (*merdan-i kal'a-i Atina*), έφερε ακόμη το πλήρες όνομα του πρώην ιδιοκτήτη και οικιστή του: χωριό του Γιάννη Μαρκόπουλου (*karye-i Yani Markopulo*), δηλαδή του Joannes Marcopoli (αναφέρεται από το 1435 έως το 1456), καταγόμενου από αριστοκρατική οικογένεια με καταγωγή από τη Γένοβα³. Οι 25 επικεφαλής νοικοκυριών του χωριού, 23 άντρες και 2 χήρες, δηλώθηκαν στο κατάστιχο με σαφήνεια με βάση τη γλωσσική τους ταυτότητα και καταγωγή: Αλβανοί/Αρβανίτες (*Arnavudan*). Η δημοσιευμένη μεταγραφή σε λατινικό αλφάβητο και η απόδοση των ονομάτων τους στα ελληνικά θα πρέπει να διορθωθεί ως εξής⁴:

* [Σ-10: 06-10-2018 19:40 / E-51]

1. Σταμάτης Δ. Μεθενίτης, *Το Μαρκόπουλο των Μεσογείων: Οδοιπορικό στους αιώνες*, Μαρκόπουλο 2007, σ. 69-71.

2. Το κατάστιχο απόκειται στο Οθωμανικό Αρχείο στην Κωνσταντινούπολη, που υπάγεται πλέον στα Κρατικά Αρχεία της Προεδρίας της Τουρκικής Δημοκρατίας (T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı).

3. Βλ. το άρθρο στον ίδιο τόμο των Ν. Παπαγιαννάκου-Ε. Χαίρη, «Ανακατατάξεις στο ιδιοκτησιακό καθεστώς στο Μαρκόπουλο Μεσογείων μέχρι τον 18ο αιώνα».

4. Πρβλ. τα ονομαστικά των Αλβανών/Αρβανιτών στο οθωμανικό κατάστιχο της Πελοποννήσου του 1460-1463 στο Georgios C. Liakopoulos, *The Early Ottoman Peloponnese: A study in the light of an annotated editio princeps of the TT10-1/14662 Ottoman taxation cadastre (ca. 1460-1463)*, Λονδίνο 2019. Για την αλβανική μετανάστευση βλ. Βασίλης Παναγιωτόπουλος, *Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου, 13ος-18ος αι.*, Αθήνα 1987, σ. 68-85.

1. *Yorgi Vergi*: Γιώργη(ς) (του) Βεργή
2. *Manesi Markopulo*: Μάνεση(ς) Μαρκόπουλο(ς)
3. *Petro Markopulo*: Πέτρο(ς) Μαρκόπουλο(ς)
4. *Yorǵulo Manesi*: Γιωργούλο(ς) (του) Μάνεση
5. *Marti Karci*: Μάρτη(ς) (του) Καριζή
6. *Domenika Manesi*: Ντομένικα(ς) (του) Μάνεση
7. *Yorgi Manesi*: Γιώργη(ς) (του) Μάνεση
8. *Mankola Vergi*: Μάνκολα(ς) (του) Βεργή
9. *İştin Vergi*: Στίνη(ς) (του) Βεργή
10. *Gini Manesi*: Γκίνη(ς) (του) Μάνεση
11. *Muriki Bardi*: Μουρίκη(ς) (του) Μπαρντή
12. *Andriya Mazaraki*: Αντρέα(ς) (του) Μαζαράκη
13. *Dima Manesi*: Δήμα(ς) (του) Μάνεση
14. *Yani Markopulo*: Γιάννη(ς) Μαρκόπουλο(ς)
15. *Yorgi Markopulo*: Γιώργη(ς) Μαρκόπουλο(ς)
16. *Petro Markopulo*: Πέτρο(ς) Μαρκόπουλο(ς)
17. *Yani Miha*: Γιάννη(ς) (του) Μίχα
18. *Yorgi Markopulo*: Γιώργη(ς) Μαρκόπουλο(ς)
19. *Yorgi İstamad*: Γιώργη(ς) (του) Σταμάτη
20. *Yorgi Marti*: Γιώργη(ς) (του) Μάρτη
21. *Dima Markopulo*: Δήμα(ς) Μαρκόπουλο(ς)
22. *Yorgi Vergi*: Γιώργη(ς) (του) Βεργή
23. *İstin Vergi*: Στίνη(ς) (του) Βεργή
24. *Bive Virila*: χήρα (του) Βιρίλα
25. *Bive Tuda*: χήρα (του) Τούντα

Το αχρονολόγητο οθωμανικό κατάστιχο ΤΤ 1062, που απόκειται επίσης στο Οθωμανικό Αρχείο στην Κωνσταντινούπολη, περιλαμβάνει στις σ. 15-16, μία ακόμη καταστίχωση του χωριού του Γιάννη Μαρκόπουλου (*karye-i Yani Markopulo*), που

συνέχιζε να αποτελεί τιμάριο επτά στρατιωτών της φρουράς της Ακρόπολης της Αθήνας. Ίδου η μεταγραφή και απόδοση των ονομάτων των 54 αρρένων επικεφαλής νοικοκυριών και των 14 αρρένων αγάμων του χωριού:

1. *Dimo Yorgi Markorulo*: Δήμο(ς) (του) Γιώργη Μαρκόπουλο(υ).
2. *Yani Miho Markorulo*: Γιάννη(ς) (του) Μίχο(υ) Μαρκόπουλο(υ).
3. *Petro veled-i o*: Πέτρο(ς), γιος του προαναφερθέντα.
4. *Miho Yani Markorulo*: Μίχο(ς) (του) Γιάννη Μαρκόπουλο(υ).
5. *Yani Markorulo*: Γιάννη(ς) Μαρκόπουλο(ς).
6. *Marti Yani Markorulo*: Μάρτη(ς) (του) Γιάννη Μαρκόπουλο(υ).
7. *Nikola Yani Markorulo*: Νικόλα(ς) (του) Γιάννη Μαρκόπουλο(υ).
8. *Andriya birader-i o*: Αντρέα(ς), αδελφός του προαναφερθέντα.
9. *Miho biraderes*: Μίχο(ς), αδελφός του προαναφερθέντα.
10. *Yorgi İstamad*: Γιώργη(ς) (του) Σταμάτη.
11. *Yani Buçi Markorulo*: Γιάννη(ς) του Μπούτση Μαρκόπουλο(υ).
12. *Mihal Petro tu Yorgi*: Μιχάλ(ης) του Πέτρο(υ) Γιώργη.
13. *Göni Mazaraki*: Γκιώνη(ς) (του) Μαζαράκη.
14. *Andriya veled-i o*: Αντρέα(ς), γιος του προαναφερθέντα.
15. *Petro Dimo Markorulo*: Πέτρο(ς) (του) Δήμο(υ) Μαρκόπουλο(υ).
16. *Mihal Petro*: Μιχάλ(ης) (του) Πέτρο(υ).
17. *Yorgi Miho Markorulo*: Γιώργη(ς) (του) Μίχο(υ) Μαρκόπουλο(υ).
18. *Petro Miho Markorulo*: Πέτρο(ς) (του) Μίχο(υ) Μαρκόπουλου.
19. *Yorgi Miho Vergi*: Γιώργη(ς) (του) Μίχο(υ) Βεργή.
20. *Petri Selmi*: Πετρή(ς) Σέλμη(ς).
21. *Gini birader-i o*: Γκίνη(ς), αδελφός του προαναφερθέντα.
22. *İştin Vergi*: Στίνη(ς) (του) Βεργή.
23. *Gön İştin*: Γκιών(ης) (του) Στίνη.
24. *Petro Buçi*: Πέτρο(ς) (του) Μπούτση.
25. *Buçi Markorulo*: Μπούτση(ς) Μαρκόπουλο(ς).
26. *Göni Buçi*: Γκιώνη(ς) (του) Μπούτση.
27. *Marti birader-i o*: Μάρτη(ς), αδελφός του προαναφερθέντα.

28. *Dimo Andralu*: Δήμο(ς) από την Άνδρο.
29. *Buçi Markopulo*: Μπούτση(ς) Μαρκόπουλο(ς).
30. *Yani veled-i o*: Γιάννη(ς), γιος του προαναφερθέντα.
31. *Domenika birader-i Yani*: Ντομένικα(ς), αδελφός του Γιάννη.
32. *Domenika Vergi*: Ντομένικα(ς) (του) Βεργή.
33. *Petro Buçi Vergi*: Πέτρο(ς) (του) Μπούτση Βεργή.
34. *Andriya Murik*: Αντρέα(ς) (του) Μουρίκ(η).
35. *Alekša Murik*: Αλέξη(ς) (του) Μουρίκ(η).
36. *İlya birader-i o*: Ηλία(ς), αδελφός του προαναφερθέντα.
37. *Marti Manesi*: Μάρτη(ς) (του) Μάνεση.
38. *Marti Reçi*: Μάρτη(ς) Ρέτση(ς).
39. *Dima Vergi*: Δήμα(ς) Βεργή(ς).
40. *Murik [δυσανάγνωστο]*: Μουρίκ(η)ς [δυσανάγνωστο].
41. *Lika Vergi*: Λέκα(ς) Βεργή(ς).
42. *Petro [δυσανάγνωστο] Vergi*: Πέτρο(ς) (του) [δυσανάγνωστο] Βεργή.
43. *Nikola Gini Markopulo*: Νικόλα(ς) (του) Γκίνη Μαρκόπουλο(υ).
44. *Yorgi Dimo Manesi*: Γιώργη(ς) του Δήμο(υ) Μάνεση.
45. *Lika Manesi*: Λέκα(ς) (του) Μάνεση.
46. *Tomenika Manesi*: Ντομένικα(ς) (του) Μάνεση.
47. *Yani Manesi*: Γιάννη(ς) (του) Μάνεση.
48. *Gini Manesi*: Γκίνη(ς) (του) Μάνεση.
49. *Petro Yani Markopulo*: Πέτρο(ς) (του) Γιάννη Μαρκόπουλο(υ).
50. *Gin Yani Markopulo*: Γκίνη(ς) (του) Γιάννη Μαρκόπουλο(υ).
51. *Dima Domenika Manesi*: Δήμα(ς) (του) Ντομένικα Μάνεση.
52. *Yani Yorgi*: Γιάννης (του) Γιώργη.
53. *Yani Petro Miho*: Γιάννη(ς) (του) Πέτρο(υ) Μίχο(υ).
54. *Nikola Miho Vergi*: Νικόλα(ς) (του) Μίχο(υ) Βεργή.

Mücerredan: άγαμοι.

Yorğala Dimo: Γιωργαλά(ς) (του) Δήμου.

Yorgi Yani Markopulo: Γιώργη(ς) (του) Γιάννη Μαρκόπουλου.

Domenika Yorgi İstamad: Ντομένικα(ς) (του) Γιώργη Σταμάτη.

Nikola birader-i o: Νικόλα(ς), αδελφός του προαναφερθέντα.

Petro Mihal: Πέτρο(ς) (του) Μιχάλ(η).

Mekşa Miho Vergi: Μέξα(ς) (του) Μίχο(υ) Βεργή.

Güma Miha Vergi: Γκιούμα(ς) (του) Μίχα Βεργή.

Yorgi İştin Vergi: Γιώργη(ς) (του) Στίνη Βεργή.

Marti Petro Buçi: Μάρτη(ς) (του) Πέτρου Μπούτσι.

Miho Buçi Markopulo: Μίχο(ς) (του) Μπούτσι Μαρκόπουλου.

Gön Marti Selmi: Γκιών(ης) (του) Μάρτη Σέλημ.

İştin Yani Miho: Στίνη(ς) (του) Γιάννη Μίχο(υ).

Nikola Yani Buçi: Νικόλα(ς) (του) Γιάννη Μπούτσι.

Mihal Yani Aleksa: Μιχάλ(ης) (του) Γιάννη Αλέξη.

Με βάση τη γραφή, μπορούμε να χρονολογήσουμε με σχετική ασφάλεια την καταγραφή αυτή στα μέσα του 16ου αιώνα. Παρατηρούμε εξάλλου ότι στο χωριό του Γιάννη Μαρκόπουλου επικρατεί και στις δύο καταγραφές το επώνυμο Μαρκόπουλος, που φαίνεται ότι έφεραν οι αγροτικές οικογένειες από το όνομα του πρώην φεουδάρχη.

Για τον 17ο αι., το κατάστιχο MAD 1000, που χρονολογείται στο έτος 1056 από Εγίρας, δηλαδή στα 1646/47, περιλαμβάνει στις σ. 114-115, την εξής καταγραφή του χωριού Μαρκόπουλος (με τελικό σίγμα), με 30 νοικοκυριά οι άρρενες επικεφαλής των οποίων κατέβαλλαν τον κεφαλικό φόρο⁵:

Petro [δυσανάγνωστο]: Πέτρο(ς) (του) [δυσανάγνωστο].

Buca Petro: Μπούτζα(ς) (του) Πέτρου.

Buca [δυσανάγνωστο]: Μπούτζα(ς) (του) [δυσανάγνωστο]

5. Διορθώνεται εδώ εν μέρει, καθώς πολλά ονόματα είναι δυσανάγνωστα στο πρωτότυπο, η δημοσίευση στο Δ. Πρίφτης, «Η δημογραφική ανάπτυξη της αγροτικής και αστικής οικονομίας στην Ατική τους πρώτους αιώνες της Οθωμανικής περιόδου», *Πρακτικά ΙΣΤ' Επιστημονικής Συνάντησης ΝΑ. Ατικής, Καλύβια Θορικού Ατικής*, σ. 380-381.

[δυσανάγνωστο] *Buca*: [δυσανάγνωστο] (του) Μπούτζα.

Buca Tolá: Μπούτζα(ς) (του) Τόλια.

Tanas Buca: Θανάσ(ης) (του) Μπούτζα.

[δυσανάγνωστο] *Nikola*: [δυσανάγνωστο] (του) Νικόλα.

Yoržo Mosko: Γιώργο(ς) (του) Μόσκου.

Mosko Marko: Μόσκο(ς) (του) Μάρκου [Μαρκόπουλου;]

Yoržo Marko: Γιώργο(ς) (του) Μάρκου [Μαρκόπουλου;]

Mosko Yani: Μόσκο(ς) (του) Γιάννη.

Tolá Mema: Τόλια(ς) (του) Μεμά.

[δυσανάγνωστο] *Miha*: [δυσανάγνωστο] (του) Μίχα.

Cika [δυσανάγνωστο]: [δυσανάγνωστο] (του) Τζίκα.

Tolá Cika: Τόλια(ς) (του) Τζίκα.

Gōka Yoržo: Γκιόκα(ς) (του) Γιώργου.

Nikola Yoržo: Νικόλα(ς) (του) Γιώργου.

Marti Dimo: Μάρτη(ς) (του) Δήμου.

[φθορά στο έγγραφο] *Derzi*: [φθορά στο έγγραφο] Τερζί(ς)

Dimo Leka: Δήμο(ς) (του) Λέκα.

[δυσανάγνωστο] *Tolá*: [δυσανάγνωστο] (του) Τόλια.

Yani Dimo: Γιάννη(ς) (του) Δήμου.

Tolá Gika: Τόλια(ς) (του) Γκίκα.

Argiro Leka: Αργυρό(ς) (του) Λέκα.

Īstoyan [?] *Beluca*: Στόγιαν(;) (του) Μπελούτζα.

Dimo Todor: Δήμο(ς) (του) Θεοδωρ(ή).

Apostol Beluca: Αποστόλ(ης) (του) Μπελούτζα.

Argiro Niko: Αργυρό(ς) (του) Νίκου.

Īstoyan [?] *Todor*: Στόγιαν(;) (του) Θεοδωρ(ή).

Petro Nikola: Πέτρο(ς) (του) Νικόλα.

Δύο οθωμανικά έγγραφα των αρχών του 18ου αιώνα από το αρχείο της οικογένειας Στυλιανού Σκοπελίτη, που μου παραχώρησε ευγενικά προς μελέτη με υπόδειξη του Νίκου Παπαγιαννάκου, και τους ευχαριστώ και από εδώ, μας δίνουν διάσπαρτες πληροφορίες για το χωριό, που συνεχίζει να αναφέρεται ως «Μαρκόπουλος» (με τελικό σίγμα).

Το αρχαιότερο έγγραφο (εικ. 1) χρονολογείται στις 27 Μαΐου 1708 και είναι ένα πωλητήριο της πλήρους κυριότητας τριών ελαιόδεντρων που βρίσκονταν μέσα στα σύνορα του χωριού Μαρκόπουλος (*Markobuloz*), από τον Χουσεΐν Βελή-Ζαντέ Μεχμέτ Αγά (που υπογράφει επίσης ως Τσελεμπής), κάτοικο Αθήνας, στον Δημήτρη του Βασίλη Δημάκη. Τα τρία δέντρα συνόρευαν στη μία πλευρά με τα δέντρα του ίδιου Μεχμέτ Αγά που είχε πουλήσει παλαιότερα στον Δρίσα του Μίχου και στις υπόλοιπες τρεις πλευρές με το χωράφι του αγοραστή Δημήτρη του Βασίλη Δημάκη. Η αξία τους ήταν τρία γρόσια (ένα γρόσι ανά δέντρο δηλαδή), τα οποία καταβλήθηκαν στο αλώνι του χωριού. Η πώληση καταγράφηκε στη συνέχεια στην Αθήνα, στο συμβούλιο των νομομαθών (*meclis-i arifân*), μεταξύ των οποίων υπογράφουν το αποδεικτικό έγγραφο (*temessük*) ως μάρτυρες ένας μουεζίνης, ένας ιεροκήρυκας, ο γιος ενός ιμάμη, ένας χαμαμτζής κ.ά.

Το επόμενο έγγραφο (εικ. 2) είναι ένα χοτζέτι του καδή της πόλεως της Αθήνας, στην αρμοδιότητα του οποίου είχε προσδεθεί και η Σκιάθος, χρονολογούμενο στις 14 Δεκεμβρίου 1715. Το έγγραφο του καδή εντούτοις επικυρώνει μια πώληση που είχε γίνει προ 12ετίας, στα 1703 δηλαδή, με βάση ελληνική ομολογία (*Rumi molo-ya*), από την Καλή κόρη της Μαρίας, από το χωριό Μαρκόπουλος της Αθήνας (*medine-i Atina mulhakatından karye-i Markopulos*) στον Βασίλη Δημάκη, προφανώς τον πατέρα του Δημήτρη που αγόρασε στα 1708 τις ελιές του Μεχμέτ Αγά όπως είδαμε στο προηγούμενο έγγραφο. Η πώληση αφορούσε το ιδιόκτητο σπίτι της Καλής, που ήταν ετοιμόρροπο, μέσα στο χωριό, και συνόρευε με τον Κόλα Δημάκη (ακόμη ένα μέλος της οικογένειας Δημάκη), το χωράφι του Βασίλη Δημάκη και τον δημόσιο δρόμο. Μαζί με το ετοιμόρροπο σπίτι της, η Καλή είχε πουλήσει τέσσερα μεγάλα ελαιόδεντρα και ένα νεόφυτο, καθώς και δύο στρέμματα γης, συνολικά έναντι οκτώ γροσιών. Ας σημειωθεί ότι γνωρίζουμε από τα ελληνικά έγγραφα της εποχής ότι στη συνέχεια επικυρώνονταν από τον καδή: «όταν θελήσει ο αγοραστής, να πηγαίνει ο επίτροπος εις τον Καδή ναν του δίδει και χοτζέτι παρά της βασιλικής κρίσεως».⁶

Ένα ακόμη χοτζέτι (εικ. 3) του καδή της Αθήνας από το ίδιο αρχείο χρονολογείται πλέον στις αρχές του 19ου αιώνα, στις 11-20 Μαΐου 1805. Πρόκειται για την επικύρωση από τον καδή της πώλησης της κυριότητας ενός διπλού σπιτιού (*çift menzil*) στο χωριό Μαρκόπουλος (*Markopuloz karyesi*) του καζά της Αθήνας, από τον Βασίλη του Σταμάτη στον Γκίνη του Κωσταντή, έναντι 110 γροσιών. Το σπίτι

6. Μεθενίτης, *Μαρκόπουλο*, σ. 108 (ελληνικό πωλητήριο 16 Σεπτεμβρίου 1800, Αθήνα).

συνόρευε με τον Κωσταντή Τσένγκη, με τον Μητρόγια, και σε δύο πλευρές με δημόσιο δρόμο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι μάρτυρες που καταγράφηκαν από τον καδή στο τέλος του εγγράφου, καθώς πρόκειται προφανώς για τους Μαρκοπουλιώτες που είχαν συντάξει το ελληνικό έγγραφο της δικαιοπραξίας και τους γνωρίζουμε και από άλλα ελληνικά έγγραφα⁷: πρόκειται για τον Αναγνώστη Μπούκη, τον Αναγνώστη Χαλλαγιάννη, τον Αναγνώστη Πίντζο, καθώς και τον παπά Νίκο και τον Πετράκη.

Σύμφωνα με έγγραφο του βοεβόδα της Αθήνας Ισμαήλ, μισθωτή των προσόδων του μουκατά της Αθήνας από το Νομισματοκοπείο της Κωνσταντινούπολης, στις 9 Ιανουαρίου 1815 η Σοφία κόρη του Γιάννη Μπούτζη μεταβίβασε στον Κωσταντή του Γιάννη Σταμάτη, έναντι 40 γροσίων, το δικαίωμα νομής και κατοχής μιας σειράς χωραφιών της στο χωριό Μαρκόπουλος (*Markopoloz karyesi*): δύο χωράφια έξι στρεμμάτων στην Μερέντα, δύο χωράφια πέντε στρεμμάτων δίπλα στο χωριό και δύο στρέμματα στην τοποθεσία Φούσα.

Ένα άλλο οθωμανικό έγγραφο (εικ. 4), που έχει δημοσιευθεί σε πλημμελή μετάφραση στο βιβλίο του Σταμάτη Δημ. Μεθενίτη⁸, του βοεβόδα της Αθήνας Σεγίτ Αλή, μισθωτή των προσόδων του μουκατά της Αθήνας από τον Σουλτανικό Τοπχανέ της Κωνσταντινούπολης, παραχωρεί τα χωράφια του μοναχού Διονύση Τριαδίτη, που είχε πεθάνει χωρίς απογόνους και συγγενείς, στο Μαρκόπουλο (*Markopoloz*) της επαρχίας Μεσογείων (*Mesoya*) στους Νικολάκη Μερκούρη, Γιαννάτση (Γιαννάκη) Ανδρέα, Γιάννη Βασίλη, Αναγνώστη Πίντζο και Σιδέρη Μπάρτζη, έναντι 600 γροσίων. Το έγγραφο χρονολογείται στις 2 Μαρτίου 1819⁹.

Το τελευταίο οθωμανικό έγγραφο (εικ. 5) από το αρχείο των κληρονόμων Στυλιανού Σκοπελίτη είναι μια έκπληξη: πρόκειται για έναν φετβά, μια ιερονομική γνωμάτευση δηλαδή με βάση τη σαρία, το ισλαμικό δίκαιο, του μουφτί του καζά της Αθήνας Χαμζά (διαβάζουμε το όνομα με κάποια επιφύλαξη όμως). Η ερώτηση που είχε απευθυνθεί στον μουφτί ήταν η εξής: αν ο Α (μουσουλμάνος) είχε πεθάνει και η σύζυγός του Β (επίσης μουσουλμάνη) είχε πεθάνει, με κληρονόμους τα άρρενα αδέρφια τους Γ και Δ (μουσουλμάνους) και τις αδελφές τους Ε (μουσουλμάνη) και ΣΤ (χριστιανή), οι οποίοι διένειμαν μεταξύ τους την κληρονομιά του ζεύγους με

7. Βλ. Μεθενίτης, *Μαρκόπουλο*, σ. 109.

8. Μεθενίτης, *Μαρκόπουλο*, σ. 110-111.

9. Επίσης σε πλημμελή μετάφραση έχει δημοσιευθεί στο ίδιο βιβλίο (σ. 186) και ένα έγγραφο με ημερομηνία 15 Φεβρουαρίου 1831 με το οποίο οι περιουσίες του Σεϊχ Νουχ Εφέντη γιου Μεχμέτ Μπέη Εφέντη, του Σεϊχ Μεχμέτ Εφέντη γιου Χατζή Αχμέτ Αγά, του Μεμίς γιου Γιουσουφ Μεμίς Αγά, του Μουκφίζαντε σείχη Χασάν Εφέντη, καθώς και των παιδιών του Χασάν Αγά Μολλά Μπεκίρ, στο χωριό Κουρσαλά (Κορωπί), μεταβιβάζονται στους Γιωργάκη Λουκά και στον Σιδέρη Στάθη. Η μεταβίβαση αφορά αμπέλια, τέσσερα σπίτια ζευγαίων με τα οικοπέδά τους, 16 αλώνια, έναντι 6.600 γροσίων, καθώς και αρόσιμες γαίες και βοσκοτόπια κωρητικότητας 6 ½ ζευγαριών έναντι 3.525 γροσίων.

βάση τη σαρία, και στη συνέχεια ο Γ πέθανε, αφήνοντας κληρονόμους τον Δ και τις Ε και ΣΤ, οι οποίοι διένειμαν τα υπάρχοντά του νομίμως, δικαιούται ο Δ να εγείρει νομίμως αγωγή εναντίον των Ε και ΣΤ για τη διανομή; Η απάντηση του μουφτί ήταν αρνητική. Για ποιο λόγο να βρίσκεται αυτό το έγγραφο, που, ας σημειωθεί, όπως όλοι οι φετβάδες, δεν φέρει χρονολογία, στο αρχείο των κληρονόμων Στυλιανού Σκοπελίτη; Είναι πιθανό να συνδέεται με τον μουφτί Χαμζά Εφέντη, που γνωρίζουμε διέθετε μεγάλη ακίνητη περιουσία στο Μαρκόπουλο, με σπιτότοπο, σταυλότοπους, αλώνια, ελαιόδεντρα, μία συκιά, αμυγδαλιές, αμπέλι, καθώς και αρόσιμες γαίες, η οποία τον Αύγουστο του 1831 πουλήθηκε από τον επίτροπο των παιδιών του μακαρίτη Χαμζά Εφέντη (είχε σκοτωθεί στην μάχη της Ακρόπολης της Αθήνας), που ζούσαν πλέον στην Προύσα, σε 13 Μαρκοπουλιώτες¹⁰.

Summary

Historical Evidence on Markopoulo from the Ottoman Sources

This short paper collects and comments scattered information on the village of Markopoulo, Attica, from the Ottoman tax registers (*tapu tahrir defterleri*, *cizye defterleri*) of the sixteenth and the seventeenth centuries, as well as information from a small archive of Ottoman documents of the eighteenth and early nineteenth century.

10. Μεθενίτης, *Μαρκόπουλο*, σ. 181-185.

Εικ. 1.

Εικ. 2.

Εικ. 3.

Εικ. 4.

Εικ. 5.